

Matematik Dünyası'ndan

md@math.bilgi.edu.tr

Öğrenciyken her şeyi o kadar zor anlardım ki... Arkadaşlarımın 10 dakikada anladıklarını anlamak için haftalar, hatta aylar geçirdiğim olmuştur. İnsanın morali bozuluyor doğrusu... Ama yılmaz, gecemi gündüzüme katarak - tabiri aynen caizdir - eşek gibi çalışırdım.

Konuyu, kavramı, problemi, her neyse o anlamadığım, en ince ayrıntısına kadar anlamakla yetinmez, bir iki istisna dışında, “amma da kolaymış, bunu ben de bula-bilirdim!” demedikçe peşini bırakmazdım. Satır satır anlamakla, konunun genelini, özünü, ruhunu kavramak arasındaki ayrımın bilincindeydim yani.

Nihayet kavramın ruhuna sahip olduğumda, kendi kendime hep aynı soruyu sordurdum: Ben neden bunu onlar gibi 10 dakikada anlayamadım?

Üstelik o kadar da kolaymış ki... Anlaşılmayacak bir şey yokmuş...

Beynimin nesi eksikti? 10 dakikada olmasa da hiç olmazsa 1 saatte anlamam gerekirdi. O da olmadı 1 günde... Beni bu kadar uğraştıracak ne vardı? Bugün neyim fazla da anladım? O gün neyim eksikti de anlamadım?

İnsanın kendi beyni üzerinde düşünmesi çok zor!

Bir yanıt bulamazdım. Sorumun yanıtı “onlar kadar akıllı değilim” olamazdı. Çünkü benim sorum başkalarıyla değil, daha çok kendimle ilgiliydi. Sorum, “Neden onlardan geç anlıyorum” değil, “Neden bunu daha önce anlamadım”dı.

Bir gün anladım eksikimi. Konuyu, kavramı, problemi kendi konum olarak benimseyemiyordum. Konu bana yabancıymış, benim dışımdaymış, sözkonusu matematiksel nesneyi ya da kavramı kendi malım olarak algılamıyordum. Bakış açım yanlışmış. Bir uzaylıya bakar gibi bakıyordum. İçselleştiremiyordum, hissetmiyordum. Mekanik düşünüyordum, matematiğe ilk yaklaşımım biçimselmiş. Matematiksel nesnelere canlı organizmalar olarak görmekten de öte, kendi dünyamın bir parçası olarak görmeliymişim.

Daha sonra hocalarımı gördüm. Yolda yürürken, 30-40 sayfalık makale olabilecek teoremleri kanıtlayabiliyorlardı. En soyut nesnelere, bir tiyatro oyuncusu ya da bir mim üstadı gibi elleriyle kollarıyla canlandırıyorlardı, altını üstüne getiriyorlar, içinden delik açıyorlar, nesnelere bölüp kesiyorlar, uzatıp kısaltıyorlardı. Sanki kavramlar fiziksel olarak avuçlarının içindeydi, vücutlarının bile değil benliklerinin bir parçasıydı.

Özellikle soyut cebiri içselleştirmek, kendi malı gibi hissetmek çok zordur. Ne de olsa fiziksel dünyanın pek somut nesnelere tekabül etmez soyut cebirin kavramları. Ancak iki yıllık yoğun bir çalışmadan sonra soyut cebiri kendi malım gibi hissetmeye başladım.

Topolojide doğrusu aynı zorluğu çekmedim, ama topolojide çok zorlanan birçok öğrenci biliyorum. Onların da aynı problemten mustarip olduklarına eminim.

Bu sayının konusu da topoloji. Umarım okur kendini evinde hisseder. İş kolaylaştıracak bir ipucu: Topoloji sizindir, başkasının değil, sizin kendi malınız, kendi dünyanızdır! Kolay gelsin!

alınması